

Αντώνης Αντωνιάδης

ΛΑΤΙΝΙΚΑ Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ Β΄ ΤΟΜΟΣ

ΕΝΟΤΗΤΕΣ 34-49
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ-ΣΥΝΤΑΞΗ-ΑΡΧΙΚΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Μάθημα 36 ΜΙΑ ΑΠΟΤΕΙΡΑ ΔΩΡΟΔΟΚΙΑΣ ΚΕΙΜΕΝΟ

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur, quo facilius divitias contemnere posset. Die quodam samnitium legati ad eum venerunt. Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnites paupertatem eius mirati sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uteretur, vultum risu solvit et protinus dixit: «Supervacaneae, ne dicam ineptae, legationis ministri, narrate Samnitibus Manium Curium Dentatum malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem; et mementote me nec acie vinci nec pecunia corrumpi posse».

A) Μετάφραση

Ο Μάνιος Κούριος Δεντάτος ήταν πάρα πολύ ολιγαρκής, για να μπορεί ευκολότερα να περιφρονεί τα πλούτη. Κάποια μέρα ήρθαν σ' αυτόν πρέσβεις των Σαμνιτών. Εκείνος παρουσιάστηκε σ' αυτούς για να τον δουν, να κάθεται σ' ένα σκαμνί κοντά στη φωτιά και να τρώει από ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Διότι, όταν είχαν φέρει σ' αυτόν πολύ χρυσάφι, σταλμένο από το δημόσιο ταμείο, για να το χρησιμοποιήσει, χαλάρωσε το πρόσωπό του με γέλιο και αμέσως είπε: «Απεσταλμένοι της περιττής - για να μην πω ανόητης- πρεσβείας, πείτε στους Σαμνίτες ότι ο Μάνιος Κούριος προτιμά να διατάζει πλούσιους παρά να γίνει ο ίδιος πλούσιος· και να θυμάστε ότι εγώ δεν μπορώ ούτε με μάχη να νικηθώ, ούτε με χρήματα να διαφθαρώ».

B) Συντακτική ανάλυση**Manius.....utebatur: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ**

utebatur: ρήμα, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο, **frugalitate:** αντικείμενο (σε αφαιρετική), **maxima:** επιθετικός προσδιορισμός στο frugalitate.

quo facilius divitias contempnere posset: ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της Κύριας Πρότασης. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο **quo** γιατί ακολουθεί επίρρημα συγκριτικού βαθμού (**facilius**) εκφέρεται με Υποτακτική (**posset**) γιατί το περιεχόμενό της πρότασης είναι επιθυμητό, χρόνου Παρατατικού γιατί το ρήμα της κύριας πρότασης είναι χρόνου ιστορικού (**utebatur**) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων), έχουμε, δηλαδή, συγχρονισμό της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Ο σκοπός είναι ιδωμένος την στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι την στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

posset: ρήμα, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο (ενν), **contempnere:** αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο του απαρεμφάτου (ενν) ⇒ ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ, **divitias:** αντικείμενο του απαρεμφάτου, **facilius:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο posset.

Die quodam.....venerunt: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

venerunt: ρήμα, **legati:** υποκείμενο, **Samnitium:** γενική κτητική στο legati, **ad eum:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την κίνηση σε πρόσωπο στο venerunt, **die:** αφαιρετική του χρόνου στο venerunt, **quodam:** επιθετικός προσδιορισμός στο die.

Ille.....praebuit: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

praebuit: ρήμα, **ille:** υποκείμενο, **se:** άμεσο αντικείμενο (άμεση αυτοπάθεια), **eis:** έμμεσο αντικείμενο, **spectandum:** **γερουνδιακό** του σκοπού (Προσοχή! όχι γερούνδιο, η αιτιατική του γερουνδίου εκφέρεται εμπρόθετα) στο praebuit, **assidentem, cenantem:** κατηγορηματικές μετοχές συνημμένες στο άμεσο αντικείμενο του ρήματος ⇒ **se:** υποκείμενο των μετοχών, **in scamno:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει τη στάση σε τόπο στο assidentem, **apud focum:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει το πλησίον στο assidentem, **ex catillo:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την προέλευση στο cenantem, **ligneo:** επιθετικός προσδιορισμός στο catillo.

Samnitium divitias contempsit: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

contempsit: ρήμα, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο (ενν), **divitias:** αντικείμενο, **Samnitium:** γενική κτητική στο divitias.

et Samnites.....mirati sunt: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

mirati sunt: ρήμα, **Samnites:** υποκείμενο, **paupertatem:** αντικείμενο, **eius:** γενική κτητική στο paupertatem.

Nam vultum risu solvit: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

solvit: ρήμα, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο (ενν), **vultum:** αντικείμενο, **risu:** αφαιρετική του τρόπου στο solvit.

et protinus dixit: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ

dixit: ρήμα, **Manius Curius Dentatus:** υποκείμενο (ενν), **protinus:** επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο dixit.

cum ad eum....attulissent: ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο περιεχόμενο της Κύριας Πρότασης. Εισάγεται με τον ιστορικό - διηγηματικό cum, εκφέρεται με Υποτακτική Υπερσυντελικού (attulissent), το ρήμα της κύριας πρότασης είναι χρόνου Ιστορικού (solvit) και δηλώνει το προτερόχρονο στο παρελθόν. Ο ιστορικός - διηγηματικός cum υπογραμμίζει την βαθύτερη σχέση κύριας και δευτερεύουσας πρότασης. Δημιουργεί μια σχέση αιτίου και αιτιατού ανάμεσά τους. Ο ρόλος του υποκειμενικού στοιχείου φαίνεται στην Υποτακτική.

attulissent: ρήμα, **Samnites:** υποκείμενο (ενν), **pondus:** αντικείμενο, **magnum:** επιθετικός προσδιορισμός στο pondus, **auri:** γενική του περιεχομένου (ή διαιρετική) στο pondus, **missum:** επιθετική μετοχή, συνημμένη στο αντικείμενο του ρήματος ⇒ **pondus:** υποκείμενο της μετοχής, **ad eum:** εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει την κίνηση σε πρόσωπο στο attulissent, **publice:** επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο missum.

ut eo uteretur: ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ut (γιατί είναι καταφατική), εκφέρεται με Υποτακτική (uteretur) γιατί το περιεχόμενό της πρότασης είναι επιθυμητό, χρόνου Παρατατικού γιατί το ρήμα της κύριας πρότασης είναι χρόνου ιστορικού

(attulissent) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρελθόν, έχουμε, δηλαδή, συγχρονισμό της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Ο σκοπός είναι ιδωμένος την στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι την στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

uteretur: ρήμα, **Manius Curius Dentatus**: υποκείμενο (ενν), **eo**: αντικείμενο (σε αφαιρετική).

Supervacaneae-legationis ministri.....locupletem: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ (επιθυμίας, εκφέρεται με Προστακτική).

narrate: ρήμα, **vos**: υποκείμενο (ενν), **Samnitibus**: έμμεσο αντικείμενο, **malle**: άμεσο αντικείμενο και ειδικό απαρέμφατο, **Manium Curium Dentatum**: υποκείμενο του malle (ενν) ⇒ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ, **imperare**: αντικείμενο του malle και τελικό απαρέμφατο, **Manium Curium Dentatum**: υποκείμενο του imperare (ενν) ⇒ ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ σχετικά με το υποκείμενο του malle, **locupletibus**: αντικείμενο του imperare (σε **δοτική**), **quam fieri**: β΄ όρος σύγκρισης (με α΄ όρο το imperare) και τελικό απαρέμφατο, **ipsum**: υποκείμενο του fieri, **locupletem**: κατηγορούμενο στο ipsum από το fieri, **ministri**: κλητική προσφώνηση, **legationis**: γενική αντικειμενική (ή κτητική) στο ministri, **supervacaneae**, **ineptae**: επιθετικοί προσδιορισμοί στο legationis.

ne dicam: ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΑ ΤΕΛΙΚΗ ΠΡΟΤΑΣΗ, ως επιρρηματικός προσδιορισμός του σκοπού στο περιεχόμενο της κύριας πρότασης. Εισάγεται με τον τελικό σύνδεσμο ne (γιατί είναι αρνητική), εκφέρεται με Υποτακτική (dicam) γιατί το περιεχόμενό της πρότασης είναι επιθυμητό, χρόνου Ενεστώτα γιατί το ρήμα της κύριας πρότασης είναι χρόνου αρκτικού (narrate) και δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν, έχουμε, δηλαδή, συγχρονισμό της κύριας με την δευτερεύουσα πρόταση (ιδιόμορφη ακολουθία χρόνων). Ο σκοπός είναι ιδωμένος την στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή και όχι την στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής του.

dicam: ρήμα, **ego**: υποκείμενο (ενν).

et mementote....posse: ΚΥΡΙΑ ΠΡΟΤΑΣΗ (επιθυμίας, εκφέρεται με Προστακτική).

mementote: ρήμα, **vos**: υποκείμενο (ενν), **posse**: αντικείμενο και ειδικό απαρέμφατο, **me**: υποκείμενο του posse ⇒ ΕΤΕΡΟΠΡΟΣΩΠΙΑ, **vinci**, **corrumpi**: αντικείμενα του posse και τελικά απαρέμφατα, **me**: υποκείμενο των

vinci, corrumpi ⇒ ΤΑΥΤΟΠΡΟΣΩΠΙΑ με το υποκείμενο του posse, **acie**: αφαιρετική οργανική του μέσου στο vinci, **pecunia**: αφαιρετική οργανική του μέσου στο corrumpi.

Γ) Αρχικοί χρόνοι των ρημάτων του κειμένου

utor	usus sum		uti	αποθετικό	3
contemno	contempsi	contemptum	contemnere		3
possum	potui		posse	ανώμαλο	
venio	veni	ventum	venire		4
assideo	assedi	assessum	assidere		2
ceno	cenavi	cenatum	cenare		1
specto	spectavi	spectatum	spectare		1
praebeo	praebui	praebitum	praebere		2
miror	miratus sum		mirari	αποθετικό	1
mitto	misi	missum	mittere		3
aff(df)ero	attuli	allatum	aff(df)ere	ανώμαλο	
solvo	solvi	solutum	solvere		3
dico	dixi	dictum	dicere		3
narro	narravi	narratum	narrare		1
malo	malui		malle	ανώμαλο	
impero	imperavi	imperatum	imperare		1
fio	factus sum		fieri	ανώμαλο	
vinco	vici	victum	vincere		3
memini			meminisse	ελλειπτικό	
corrumpo	corrupi	corruptum	corrumpere		3

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

I. Ανάλυση μετοχών σε δευτερεύουσες προτάσεις

missum: επιθετική μετοχή, προτερόχρονο

➤ quod missum est (missum erat)

II. Σύμπτυξη δευτερευουσών προτάσεων σε μετοχές

cum...attulissent -----→ magno pondere auri ... misso ... allato ad eum a Samnitibus

III. Μετατροπή του ευθέος λόγου σε πλάγιο

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur.

➤ Scriptor tradit Manium Curium Dentatum maxima frugalitate uti.

➤ Manius Curius Dentatus fertur maxima frugalitate uti.

Die quodam Samnitium legati ad eum venerunt.

➤ Scriptor tradit die quodam Samnitium legatos ad eum venisse.

➤ Samnitium legati dicuntur die quodam ad eum venisse.

narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem.

➤ Moneo vos ut narretis Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare quam ipsum fieri locupletem.

IV. Μεταγραφή της ενεργητικής σύνταξης σε παθητική

Samnitium divitias contempsit.

➤ Samnitium divitiae contemptae sunt a Manio.

cum ad eum magnum pondus auri...attulissent

➤ cum ad eum magnum pondus auri...a Samnitibus allatum esset

V. Δήλωση του σκοπού

Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur quo facilius posset

➤ Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur quo facilius...posset

➤ Manius Curius Dentatus maxima frugalitate utebatur qui facilius...posset

...cum...attulissent, ut eo uteretur

➤ cum attulissent, ut eo uteretur

➤ cum attulissent, qui eo uteretur

➤ cum attulissent usum eo

➤ cum attulissent ad/in eo utendum

➤ cum attulissent eo utendi causa/gratia (Προσοχή! Δεν είναι δυνατή η γερουνδική έλξη επειδή το αντικείμενο είναι ουδέτερο αντωνυμίας.)

VI. Δήλωση της απαγόρευσης

Narrate Samnitibus Manium Curium malle locupletibus imperare.

➤ Nolite narrare Manium Curium malle locupletibus imperare.

➤ Ne narraveritis Manium Curium malle locupletibus imperare.